

SOCIALNA INTEGRACIJA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

Nada Lebarič, Darja Kobal Grum, Janez Kolenc

Avtorji Nada Lebarič, Darja Kobal Grum in Janez Kolenc se v monografiji *Socialna integracija otrok s posebnimi potrebami* ukvarjajo z aktualnim področjem, o katerem lahko tudi v Sloveniji slišimo in preberemo veliko. Vsekakor ta monografija predstavlja zanimivo delo tako z znanstvenoraziskovalnega in strokovnega vidika kakor tudi z vidika prakse. V monografiji so predstavljeni predvsem rezultati raziskave ter sklepi in izsledki, do katerih so avtorji prišli na podlagi teh rezultatov. Monografija je razdeljena na šest poglavij in literaturo, vsebinsko pa na tri dele – temeljne opredelitve, predstavitev rezultatov raziskave ter sklepno razmišljanje.

V prvem delu so na kratko predstavljene smernice vključevanja otrok s posebnimi potrebami v redne oblike vzgoje in izobraževanja, sistemske ureditve vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami v Evropi, položaj otrok s posebnimi potrebami v Sloveniji ter opredelitev pojma socialne integracije.

Sledi osrednji, eksperimentalni del monografije, ki je razdeljen na prikaz rezultatov o socialni integraciji otrok s posebnimi potrebami v prvem triletju osnovne šole ter na prikaz rezultatov o socialni integraciji v vrtcih. V vzorec je bilo vključenih 51 predšolskih otrok s posebnimi potrebami, obeh spolov, starih od 5 do 7 let, in 50 učencev s posebnimi potrebami, obeh spolov, starih od 7 do 9 let, vključenih v prvo triletje osnovne šole. Avtorji poudarjajo, da zaradi težav pri izbiri vzorca rezultati raziskave niso reprezentativni in jih ni mogoče posploševati na populacijo otrok s posebnimi potrebami, ampak veljajo le za ta konkretni nabor otrok in v takšnih razmerah, v kakršnih je bila opravljena raziskava. To je gotovo pomanjkljivost, saj se bodo na monografijo zagotovo obračali in sklicevali številni strokovnjaki in praktiki. Predstavljeni so rezultati analize štirih področij socialne integracije: komunikacija, samoiniciativnost, odgovornost in socialne interakcije. Rezultati kažejo, da so se učenci, vključeni v raziskavo, vključevali v skupne dejavnosti, kar je bilo v veliki meri tudi podprto z njihovo dobro komunikacijo, pri izvajanju skupnih dejavnosti

pa so potrebovali več spodbud. Prav tako so potrebo po sistematičnem spodbujanju kazali tudi na področju vzpostavljanja socialnih interakcij. Rezultati pa so pokazali tudi, da je ob tem, da je približno polovica učencev s posebnimi potrebami slabo vključenih v svoje razrede, hkrati tudi povezanost razrednih skupnosti na splošno slaba. Avtorji ugotavljajo tudi, da se pogosto poleg pasivnega oz. separativnega modela ter aktivnega oz. inkluzivnega modela reševanja vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami pojavlja predvsem zdravorazumski ali asimilacijski model, ki nekako živi mimo zakonodaje in strokovnih smernic. Hkrati so rezultati o socialni integraciji otrok s posebnimi potrebami v vrtcih pokazali podobno sliko kakor pri otrocih v osnovni šoli, čeprav je povprečna stopnja integracije v vrtcu nekoliko višja.

V sklepnem razmišljanju avtorji poleg splošnega povzetka rezultatov navajajo za obravnavano področje pomembne poudarke o vzrokih, ki jih vidijo za težave pri izvajanju socialne integracije otrok s posebnimi potrebami, ter o dejavnikih, ki naj bi pripomogli k uspešnemu uresničevanju socialnointegracijske vloge vrtca in šole. Za uspešnejše izvajanje socialne integracije otrok s posebnimi potrebami sta tako po mnenju avtorjev potrebna ustrezna izbira programa dela za posameznega otroka in prepoznavanje njegovih potreb. Hkrati poudarjajo pomen koordiniranja med vsemi organi in strokovnjaki, povezanimi z vsakim posameznim otrokom, ter izpostavlja jo pomen priprave strokovnega tima, izbire razreda ter priprave učiteljev na vključevanje vsakega posameznega otroka s posebnimi potrebami.

Avtorji v monografiji *Socialna integracija otrok s posebnimi potrebami* torej predstavljajo za slovenski prostor zelo pomembne podatke, ki pa zaradi številčno in geografsko relativno omejenega vzorca ne dovoljujejo posploševanja na celotno populacijo, ki jo v raziskavi obravnavajo. Ob širokem in poglobljenem naboru zbranih podatkov o socialni integraciji otrok s posebnimi potrebami ter njihovi raznoliki analizi pogrešamo predvsem nekoliko preciznejšo uvodno teoretsko utemeljitev, predstavitev problema in opis stanja. Kljub temu bo monografija zaradi aktualnosti problematike in zaradi svojega približevanja praksi zagotovo široko sprejeta. Prav tako pa so avtorji skozi sklepne misli podali snov za nadaljnje raziskave področja ter smernice za sistematični razmislek stroke in zakonodajalcev o tej problematiki.

Tina Vršnik Perše
Pedagoški inštitut, Ljubljana